

La llarga dècada K

Aquest diumenge arriben a la seva fi dotze anys de governs kirchneristes, primer amb Néstor i després amb Cristina, que ja no es pot presentar. El llegat que en queda és el d'un país on es podria haver fet molt més del que s'ha fet i on la anormalitat ha acabat convertint-se en normalitat.

Reportatge de Nicolas Tomás

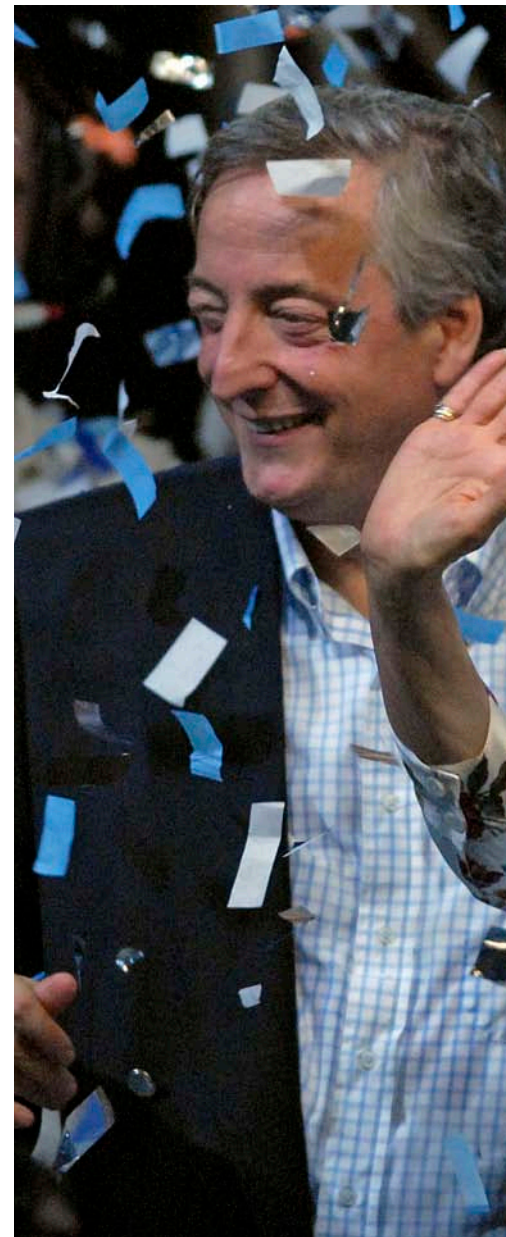
En només dues setmanes, entre desembre de 2001 i gener de 2002, la Casa Rosada va veure passar fins a cinc presidents. Tan sols uns dies després de declarar el *corralito*, Fernando de la Rúa va renunciar. Això va ser el 21 de desembre. El van succeir Ramón Puerta, Adolfo Rogríguez Saá i Eduardo Camaño, que van resistir dos, set i tres dies, respectivament. A continuació, el 2 de gener, va entrar Eduardo Duhalde, que va poder aguantar la situació fins a maig de 2003, quan es van celebrar eleccions. Durant els següents dotze anys només en van ser dos, els presidents. O un, segons com es miri: els Kirchner.

El kirchnerisme va ser fill directe de l'Argentina del *corralito*, de la crisi de 2001. Dotze anys després, a l'hora de les comparacions, el país està en millors condicions que en aquell moment, en part perquè el punt de partida era molt baix. Tanmateix, segons la previsió més recent del Fons Monetari Internacional, l'economia argentina afronta una "tendència insostenible", que es materialitzaria en un pobre creixement del 0,4% aquest any i un decreixement del 0,7% el vinent. Per la seva part, la inflació pronosticada és del 15% per al 2015 i del 25% per a 2016. Un informe de l'As-

sociació de Treballadors de l'Estat (ATE) situa la pobresa en el 25,1%, és a dir, a l'Argentina hi hauria 9,6 milions de pobres.

I d'aquestes dades ni tan sols n'hi ha d'oficials (en què es pugui confiar), sinó que en molts casos provenen d'organismes privats. En una decisió inèdita, *The Economist* va anunciar el febrer del 2012 que deixaria de fer servir les dades i estadístiques oferides pel Govern argentí i el seu Institut d'Estadística i Censos (Indec), perquè no eren fiables. L'article es titulava "Don't lie to me, Argentina" ("No em menteixis, Argentina"). S'hi fa palès, per exemple, quan l'Indec decideix canviar discrecionalment la cistella de productes amb què es mesura l'IPC perquè no es dispari en els informes. També quan el ministre d'Economia anuncia que no publicaran dades de pobresa per no "estigmatitzar" els pobres.

El periodista Jorge Lanata, que ha destapat els pitjors escàndols del kirchnerisme, explica una anècdota en el seu llibre *La dècada robada* (Planeta, 2014). Durant un viatge al Brasil, el llavors ministre d'Economia –i avui més o menys opositor– Martín Losteau va proposar a la presidenta una sèrie de mesures econòmiques. Tot i que Fernández de Kirchner mostrava interès pel que li ex-

plicava, les seves respostes eren pràcticament automàtiques.

—Qui és el teu assessor en matèria econòmica? –va preguntar-li Losteau—. Amb qui parles?

—Amb ningú. El meu referent és Néstor.

La figura del papa Francesc és bastant representativa sobre com ha funcionat la política argentina en els últims anys. Quan Jorge Bergoglio era arquebisbe de Buenos Aires, Néstor Kirchner el va arribar a considerar el "cap de l'oposició" i el seu enemic personal. Ara, però, Cristina Fernández de Kirchner

El patrimoni declarat per la mateixa Cristina Fernández de Kirchner s'ha multiplicat per 32 des que va arribar a la Casa Rosada com a primera dama el 2003, de la mà del seu marit Néstor Kirchner.

ner el segueix a tot arreu on pot i ha viatjat diverses vegades al Vaticà per reunir-se amb ell. Des de la seva elecció com a pontífex fins a la primera declaració d'amor van passar tres dies, els necessaris per recuperar-se del cop i fer-s'ho venir bé.

Dos grans escàndols han marcat aquests dotze anys. En primer lloc, les diverses corrupteles que envolten els negocis privats –que han continuat fent- del matrimoni, la família i l'entorn. Només una dada: el patrimoni declarat per la mateixa Cristina Fernández de Kirchner s'ha multiplicat per 32 des

que va arribar a la Casa Rosada –com a primera dama– el 2003. En segon lloc, el cas Nisman. Al cap de nou mesos, encara no se sap si Alberto Nisman, el fiscal que un dia abans de denunciar la presidenta per encobrir els responsables d'un atemptat on van morir 81 persones va aparèixer mort al seu apartament de Buenos Aires, va suïcidar-se, van induir-lo a suïcidar-se o van assassinar-lo. Les negligències a l'escena dels fets, que van fer perdre moltes proves clau, han estat documentades audiovisualment.

No obstant tot això, i molts altres assumptes, hi ha coses que ni tan sols

l'oposició s'atreveix a qüestionar. Per exemple, els avanços en matèria d'investigació de violacions dels drets humans durant la dictadura militar, investigacions que ja van començar amb el president Raúl Alfonsín (1983-1989), però que s'han potenciat. Després, també s'ha produït certa redistribució de la riquesa amb mesures com l'assignació universal per fill (AUH), que ha ajudat una mica a combatre algunes desigualtats. Finalment, hi ha hagut certes decisions, com ara la legalització del matrimoni homosexual, que no comportaven desgast electoral.

L'escenari que preveuen la majoria d'enquestes per a aquest diumenge és un bon reflex de la situació política de l'Argentina: el candidat designat pel kirchnerisme –Daniel Scioli– guanya però sense la majoria necessària per estalviar-se una segona volta. Però guanya perquè l'oposició, que junta sí que podria sumar la majoria que el kirchnerisme no té, decideix presentar-se amb dos candidats, Mauricio Macri i Sergio Massa. Què passarà en una hipotètica segona volta és avui imprevisible, com tantes altres coses a l'Argentina.

Jorge Lanata, que gràcies a les seves investigacions que destapaven la cara més fosca dels governs kirchneristes s'ha convertit en un dels seus principals enemics, justificava així l'elecció del títol del seu llibre sobre la llarga dècada de dotze anys: "La 'dècada robada' no es refereix només a la corrupció; és, també, la dècada desaprovechada: mai abans les condicions objectives de creixement per a l'Argentina van ser millors".

El difunt Néstor Kirchner, en arribar a la presidència el 2003, va prometre que convertiria l'Argentina en "un país normal". Dotze anys després, però, l'Argentina que deixa la seva esposa continua sent el país de la crisi crònica, que ha après a viure així, que és estable en la seva inestabilitat, que ha normalitzat la anormalitat. Perquè potser aquesta sempre ha estat la seva normalitat. ●